

Sygn. akt IV CZ 45/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa M. P.

przeciwko A. B. i M. B.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 listopada 2016 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w R.

z dnia 29 lutego 2016 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie;

**pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego Sądowi Okręgowemu w R .**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy [...] zwolnił M. P. od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w części, tj. ponad kwotę 500 zł, a w pozostałym zakresie oddalił wnioszek. Postanowienie w tym przedmiocie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej w dniu 5 stycznia 2016 r. Termin do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie 500 zł upłynął bezskutecznie w dniu 12 stycznia 2016 r. Postanowieniem z dnia 29 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy [...] odrzucił skargę kasacyjną powódki ze względu na jej nieopłacenie.

Powódka wniosła zażalenie na to postanowienie, zrzucając naruszenie art. 112 ust. 2 i 4 u.k.s.c. w zw. z art. 130 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 112 ust. 3 u.k.s.c. w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c. Wnioskowała także o kontrolę postanowienia Sądu Okręgowego [...] z dnia 23 grudnia 2015 r. na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Na tej podstawie wnosiła o uchylenie postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Katalog postanowień podlegających zaskarżeniu do Sądu Najwyższego jest zamknięty i nie obejmuje postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych. Jednakże, jeśli skutkiem odmowy zwolnienia od kosztów sądowych jest nieopłacenie skargi kasacyjnej, co doprowadziło do jej odrzucenia, Sąd Najwyższy, rozpatrując zażalenie na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną, kontroluje na wniosek strony zgłoszony na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., również postanowienie sądu drugiej instancji o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2008 r., II CZ 40/08, nie publ.; z dnia 15 kwietnia 2015 r., IV CZ 2/15, nie publ.; z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, nie publ. oraz z dnia 18 września 2014 r., V CZ 58/14, nie publ.).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy zwolnił powódkę od uiszczenia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej w części, tj. ponad 500 złotych. Analiza akt sprawy prowadzi do konkluzji, że rozstrzygnięcie to nie było trafne. Z oświadczenia złożonego przez powódkę wynika, że jej dochód zamyka się w kwocie 792,95 zł stanowiącym wysokość otrzymywanej przez nią emerytury. Z kolei suma udokumentowanych wydatków w zależności od miesiąca stanowi blisko

równowartość tej kwoty, albo nawet ją przekracza. Należy także zauważyć, że w niniejszej sprawie powódka była zwolniona od opłaty od pozwu w całości, a od opłaty od apelacji – ponad kwotę 200 zł.

Co do zasady każdy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, złożony w toku postępowania sądowego, rozpatrywany jest przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących sytuacji majątkowej wnioskodawcy w chwili złożenia wniosku (postanowienie z dnia 11 sierpnia 2016 r., I CZ 45/16, nie publ.). Jeżeli jednak ten sam podmiot był już wcześniej zwalniany od kosztów sądowych w związku z jego sytuacją majątkową, to bez wykazania zmiany tej sytuacji nie jest zasadna odmowa dalszego zwolnienia od kosztów w tej samej wysokości. W postanowieniu o odmowie zwolnienia sąd powinien wykazać, że w związku ze zmianą sytuacji majątkowej wnioskodawcy jest on w stanie ponieść koszty postępowania, co w okolicznościach niniejszej sprawy nie miało miejsca (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11; z dnia 14 października 2005 r., III CZ 77/05, nie publ.).

Należy także zauważyć, że bez znaczenia jest to, na jakim etapie postępowania znajduje się sprawa, podobnie jak rodzaj i charakter składanego przez stronę środka zaskarżenia (postanowienie SN z 15 kwietnia 2015 r., IV CZ 2/15, nie publ.). Stosownie do art. 102 ust. 1 u.k.s.c., przesłanką zwolnienia od kosztów sądowych w całości bądź w części jest jedynie złożenie przez osobę fizyczną oświadczenia, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

W świetle powyższych ustaleń, postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 23 grudnia 2015 r. przyznające powódce zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 500 zł nie było trafne.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

db